8e. JAARGe. № 300.

OOSTPOST

SOERABAYASCHE COURANT

Prijs der Inteekening.

Voor Soerabaya ℔ jaar ƒ 24.– ℔ halfjr ƒ 12.– ℔ maand ƒ 2.–
" Java. " do. " 30.– " do. " 15.–
" Buitenb. " do. " 36.– " do. " 18.–
" Europa. " do. " 50.–
De OOSTPOST verschijnt dagelijks met uitzondering van den Zondag.

ZATURDAG 15 DECEMBER 1860.

Prijs der Advertentiën.

De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld,
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.
Voor doorloopende annonces kunnen schikkingen worden getroffen.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

BERIGT.

Geabonneerden op ons blad, die niet genegen mogten zijn het abonnement voort te zetten, worden beleefd verzocht ons daarvan vóór 15 Januarij aanstaande kennis te geven; ten einde alsdan de oplage te kunnen regelen.

Nieuwe aankomende abonnés voor het aanstaande jaar, kunnen onder opgave van adres, van af nu reeds, *zonder extra betaling* **zich een blad doen toezenden.**

Wij maken van deze gelegenheid gebruik onzen lezers mede te deelen, dat voortaan tweemalen 's weeks, en wel des Woensdags en des Zaturdags, of zoo vele malen meer als zich daartoe de gelegenheid zal voordoen, beschouwende artikelen over Indische aangelegenheden in onze kolommen zullen worden opgenomen en dat met de redactie van ons blad zich de heer D. J. TEN ZELDAM GANSWIJK heeft belast.

Voor Soerabaya	℔ jaar	ƒ 24.—	℔ balfjr	ƒ 12.—
"	"	" maand	" 2.—		
" Java	" jaar	" 30.—	" do.	" 15.—
" Buitenb.	" do.	" 36 —	" do.	" 19.—
" Europa.	" do.	" 50.—			

De uitgevers van den Oostpost.

LE ROY & CO.

EENIGE OPMERKINGEN
OMTRENT
DE INLANDSCHE REGTSPLEGING OP JAVA.

(*Vervolg.*)

Overgaande tot de beschouwing van den toestand der regtsbedeeling bij de *Landraden*, ligt, als wij de orde door het inlandsch reglement gevolgd tot rigtsnoer nemen, de behandeling der *burgerlijke zaken* het eerst aan de beurt, welke zich bij deze regtbank in den regel bepalen tot *schuldvorderingen*.

De wetgeving is, naar het ons voorkomt, op dit punt in enkele opzigten onduidelijk en onvolledig, ja ook wel met zich zelve in tweestrijd, hetgeen tot wijfelachtigheid en omslagtigheid in de praktijk aanleiding geeft.

Het is ongetwijfeld het streven van den wetgever geweest, om de inlandsche regtspleging *zoo eenvoudig mogelijk* in te rigten, eensdeels om den inlanders den toegang tot het regt gemakkelijk te maken, en anderdeels om te kunnen worden uitgeoefend door personen, die geene regtsgeleerde opleiding hebben genoten. Deze strekking, vooral zóó duidelijk in het inlandsch reglement, is opzettelijk in het licht gesteld in een rapport van den procureurgeneraal bij het hooggeregtshof van N. I., naar aanleiding van eene herhaalde beschuldiging van *omslagtigheid* door zeker hoofd van gewestelijk bestuur tegen dat reglement ingebragt. (*) Wij gelooven dat de zucht naar eenvoudigheid in genoemd reglement somtijds is ontaard in *onbepaaldheid*, die den beambte in het onzekere brengt, hoe te moeten handelen, en dat juist daardoor omslagtigheid ontstaat. Zoo laat zich even goed de bedenking van omslagtigheid tegen het reglement bij den Resident, als de verdediging van dezelfs eenvoudigheid door den procureur generaal verklaren.

Die *onbepaaldheid* loopt duidelijk in het oog als de vraag moet worden beantwoord: *Vordert de regtspleging van den landraad, meer bepaald bij de behandeling van civiele zaken, een Deurwaarder al dan niet?* In genoemd rapport geeft de procureurgeneraal als zijn gevoelen te kennen, dat het nimmer de bedoeling van den wetgever is geweest „Europesche deurwaarders bij den landraad noodzakelijk te maken." En de uitdrukking in art. 239 No. 6 van het inlandsch reglement: „indien bij den landraad geen europeesch deurwaarder is aangesteld" schijnt werkelijk de aanstelling van zulk een beambte bij die regtbank onverpligt te maken. Overeenkomstig hiermede laat dan ook het reglement in het midden wie den gedaagde met de schuldvordering bekend maakt, hem dagvaardt, hem als hij niet ter teregtzitting is verschenen het vonnis aanzegt enz: (art. 128, 129, 132 en 133). Echter moet dit toch geschieden, en daartoe is iemand noodig, of hij *deurwaarder* heet of niet. Alsof de steller van het reglement zelf gevoelde, dat hij in de aangehaalde artikels te onbepaald sprak, gewaagt hij dan ook later van een oproeping van getuigen „*door een bevoegd beambtê*" (art. 142) ja schrijft eindelijk, nog duidelijker sprekende, voor, dat de inbeslagneming van goederen en de overbrenging daarvan moet geschieden door „*een tot het doen van exploiten bevoegd persoon*" (art 201.) en ook op zulk eenen de last tot gijzeling moet worden afgegeven (art. 206).

Al deze voorschriften moeten op eenen Europeschen beambte slaan die, zoo hij al niet den *titel* van deurwaarder draagt, dan *toch* diens *functiën* (in hoe eenvoudigen vorm ook) verrigt. Hiermede overeenkomstig wordt dan ook in art. 204 van het *reglement op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie in N. I.* beslist gesproken van de, *deurwaarders bij de inlandsche regterlijke autoriteiten*," en bepaald, dat de bijzondere voorschriften betrekkelijk deze afzonderlijk zullen worden vastgesteld.

Blijkt uit al het voorgaande dat werkelijk het inlandsch reglement zich door zijn streven naar eenvoudigheid laat verleiden tot onbepaaldheid, ja daardoor zelfs in strijd geraakt met het aangehaalde art. 204 van het reglement op de regterlijke organisatie, hetwelk zelfs den *naam* van deurwaarder gebruikt, ditzelfde artikel doet veronderstellen, dat de wetgever het voornemen had, nadere voorschriften aangaande deze beambten, voor zoo ver zij de inlandsche regterlijke autoriteiten ter zijde staan, vast te stellen, waardoor die onbepaaldheid zou wegvallen. Die voorschriften zijn echter nimmer vastgesteld. Nergens is bij reglement of tarief bepaald welk soort van beambte gedaagden of getuigen moet oproepen, vonnissen beteekenen, beslagnemen, bevel tot gijzeling ontvangen, nergens in welken vorm dit moet geschieden, nergens welke kosten zij voor die verschillende handelingen mogen in rekening brengen.

De nadeelige gevolgen dezer onbepaaldheid zijn dan ook duidelijk zigtbaar.

In den regel worden de buitengewone deurwaarders bij den raad van justitie, door de residenten aangesteld, tevens door hen benoemd tot deurwaarders bij den Landraad, en dan met genoemde werkzaamheden belast. Zij volgen dan bij gemis aan andere voorschriften de bepalingen voorkomende in het *reglement op de burgerlijke regtsvordering voor de raden van justitie op Java en het hooggeregtshof van N. I.* en *het tarief van justitie-kosten en salarissen in burgerlijke zaken voor de Europesche regtbanken in N. I.* (staatsblad 1851 No. 27.) Daardoor verkrijgen dan hunne aanzeggingen den vorm van uitvoerige exploiten, als bij de Europesche regtsbedeeling, en worden veelal willekeurig naar het verschil van toestand gewijzigd en in schier onverstaanbaar Nederduitsch gesteld, en naar dat omslagtige werk worden dan de onkosten volgens het aangehaalde tarief berekend.

Dezelfde onbepaaldheid veroorzaakt ook groote verwarring en ongeregeldheid bij de inbeslagneming van goederen en den verkoop daarvan. Menigmaal doet zich het geval voor, dat de plaats der inbeslagneming verscheidene posten verwijderd is van de hoofdplaats, waar de landraad zitting houdt en de griffier en deurwaarder wonen. Het bedrag der schuldvordering is misschien zeer gering bv. ƒ 50.— of ƒ 60. — De onkosten, door den veroordeelde te dragen, berekend naar meergemeld tarief, loopen reeds hoog: zij bestaan uit de salarissen van den griffier en den deurwaarder, en de percenten voor den lande, daarbij komen nu nog, behalve de kosten der inbeslagneming, de reiskosten heen en terug, soms vele posten ver en dan het venduloon. Het is niet te verwonderen, dat zóó de proceskosten van den veroordeelde even groot worden als het bedrag der schuld, die hij moet betalen, ja dit te boven gaan.

Ten einde dit bezwaar, voor den inlander zoo drukkend, te voorkomen, magtigen sommige presidenten van landraden de deurwaarders, om bij beslagnemingen op verren afstand het distriktshoofd de uitvoering daarvan op te dragen, doch zulke maatregel, schoon in het belang van den veroordeelde, is in volslagen strijd met art. 201 en 202 van het inlandsch reglement.

Soms ook wordt de inbeslagneming den controleur opgedragen, in wiens afdeeling de veroordeelde woont, maar behalve dat zulks in tegenspraak komt met genoemd artikel 201, dat toch ook de tegenwoordigheid van den *griffier* vordert, verlangt het Gouvernement ten stelligste, dat aan controleurs geene werkzaamheden behalve die aan hunne betrekking verbonden zijn zullen worden opgedragen dan bij volstrekte noodzakelijkheid, en heeft dezen wensch zoo sterk mogelijk uitgedrukt in eene circulaire van den Gouvernements Secretaris, te vinden in de Bijbladen No. 620.

Drukken deze bezwaren op de *inbeslagneming* van goederen in afgelegen oorden, zij gelden evenzeer van den *ge-*

(*) Zie extract van dat rapport in de bijbladen No. 257.

KRIJGSGEVANGENSCHAP TE GAËTA.

De correspondent van een der Londensche bladen, die eenigen tijd in het Napolitaansche legerkamp gevangen is geweest, geeft desbetreffende het volgende verhaal, met de mededeeling waarvan wij onze lezers geene ondienst hopen te doen.

Na eene ligte wonde te hebben bekomen, werd ik in den strijd van 1 October gevangen genomen en bevind ik mij thans, na dertien dagen in gevangenschap te hebben doorgebragt, in het koninklijke kasteel te Gaëta, weder in het hoofd-kwartier van Garibaldi. Het zou al te veel van uw geduld zijn gevergd om u een omstandig verhaal te treden van het onaangename toeval wat mij is overkomen; ik zal mij daarom bepalen u daarvan een zoo kort mogelijk overzigt te geven. De bijzonderheden van den door Garibaldi op 1 October gewonnen slag zijn zoo ik vertrouw reeds genoegzaam bekend, zoodat het als overbodig kan worden beschouwd om deswege in herhalingen te treden. Vernomen hebbende dat het koninklijke leger de nationale troepen zoude aanvallen, volgde ik in den morgen van dien gedenkwaardigen dag den staf van Garibaldi, die ten 4 uur met eenen specialen trein van Caserta vertrok.

Ik had mijnen bediende in last gegeven om te zorgen dat mijn rijpaard ten 5 uur te Santa Maria gereed stond, daar aankomende vond ik echter bediende noch paard. De majoor Missoni, een van Garibaldi's adjudanten, was vriendelijk genoeg mij eene plaats in zijnen wagen aantebieden waarmede wij het rijtuig van den opperbevelhebber, op weg naar San Angelo, op den voet volgden. Aan eene kleine brug gekomen, welke over den grooten weg heen lag, werd door eenige Napolitaansche scherpschutters op onze wagens gevuurd, wij waren niet meer dan twintig passen van hen verwijderd toen zij vuur gaven. De koetsiers trachtten de paarden in galop te brengen, doch de kogels troffen zoo goed doel, dat een der paarden van den wagen, waarin zich Garibaldi bevond, dood ter neder stortte en dat een van onze paarden ernstig werd gewond. Het oogenblik was critiek en onze toestand alles behalve aangenaam.

Garibaldi sprong uit den wagen, welk voorbeeld door ons werd gevolgd. Een van zijne ordonnans-officieren, de majoor Trampolini was in den arm, een ander aan het hoofd gewond. De Napolitaansche scherpschutters waren in dien tusschentijd vooruit gerukt en het was blijkbaar hun plan om den staf van Garibaldi te omsingelen. De generaal, kalm en bedaard als altijd, trok zijn sabel en gaf aan eene kompagnie der divisie Medici, welke juist van San Angelo was gekomen, last om de Napolitanen terugtedrijven, inmiddels besteeg hij zelf zijn rijpaard, wat bij de hand was. Te voet volgde ik den gewonden majoor Trampolini, die naar eene naburige hofstede werd vervoerd, ten einde te beproeven om van daar, over de heuvelen San Angelo te bereiken. Ik had alle hoop om mijn doel te bereiken toen ik eensklaps door drie schaapherders werd aangehouden welke, wetende dat ik door de Napolitanen was omsingeld, mij in naam van zijne Siciliaansche majesteit aanmaanden om mij zelven overtegeven. Ongelukkig voor hen wisten zij niet dat ik in het bezit was van eene goede revolver, welke mij nog nimmer had teleurgesteld; zelfverdediging gaf mij het regt om daarvan gebruik te maken, wat ik dan ook zonder aarzelen deed. Ik trof een dier lieden in het been, waarop de andere twee de vlugt namen. Mij voor het oogenblik veilig wanende, bleef ik een oogenblik staan om den omtrek te overzien, ik zag alstoen groote massas Napolitanen van uit het kamp voor Capua in eene cirkelaire rigting opmarcheren, hun vuur bestreek letterlijk het geheele veld. Regts en links verspreidden de batterijen van San Angelo en van Santa-Maria den dood, en ver in het front deed de dappere brigadier Dunne, ijdele pogingen om de oprukking der Napolitaansche troepen te beletten. Ten volle verdiept in de beschouwing van dat tooneel hoor ik eensklaps eèn hoerah uitgalmen, gevolgd door een salvo van klein geweervuur. De Napolitanen hadden den heuvel beklommen waarop ik mij bevond en voor en aleer ik een voetstap had gedaan was ik reeds omringd door de Napolitaansche infanteristen. Er was niets aan te verhelpen, ik was gevangen man zonder eenige hoop om te kunnen ontsnappen. Het scheen echter dat de Napolitanen liever mijnen dood verlangden, want toen ik naar hen toetrad bleven zij steeds doorvuren, zoodat een hunner kogels mij in het linkerbeen trof. Ik viel, waarop de soldaten mij omsingelden en mij mijn geld, mijn hor-

regterlijken verkoop dier goederen. Geschiedt deze op de woonplaats zelve van den veroordeelde, dan moeten de beambten, daarmede belast, op nieuw de verre reis doen, en kunnen dus daarvoor weder de reiskosten reclameren.

Draagt men den *controleur* dien verkoop op dan wordt tegen den geest van het Gouvernement gehandeld. Heeft de vendutie plaats door middel van den *wedono*, gelijk ook het geval is met inbeslaggenomen goederen bij de districts-en regentschaps- geregten, dan wordt hem daardoor eene te groote bevoegdheid gegeven, in strijd met de strekking der inlandsche wetgeving, en de deur geopend voor verduistering van gelden en verwarring in de huishouding van het vendudepartement. Het gebeurt dan ook wel ter voorkoming dezer bezwaren dat de inbeslaggenomen goederen naar de hoofdplaats worden overgebragt, alwaar zij dan op de gewone wijze worden verkocht, en ook in den regel meer opbrengen dan bij vendutie in het binnenland. De wet schrijft echter niet voor, dat zulke opzending geoorloofd is, en ten strengste moet er gewaakt worden, dat de transportkosten voor koelies en ook wel voor pedaties, daartoe benoodigd, niet ten laste der bevolking maar geheel voor rekening van paartijen komen. Echter is de overbrenging onmogelijk, waar het *eene woning* geldt die moet verkocht worden, zoodat in zulk geval wel de verkoop *op de plaats zelve* moet geschieden.

Het onvolledige der inlandsche regtspleging komt nog sterker uit, als bij inbeslagneming op verren afstand slechts een zeer gering getal goederen van den veroordeelde is te vinden. Zulks gebeurt echter zeer dikwijls, hetzij werkelijk onvermogen daarvan oorzaak is, of ook verduistering en onderhandsche verkoop der goederen in het geheim, tot welk misbruik de beslommering en het oponthoud aanleiding geeft, dikwijls in de praktijk ontstaande uit onduidelijkheid der reglements- bepalingen. Zoo bedraagt vaak de waarde der goederen niet meer dan *f* 20.— of *f* 10.—, of nog minder. Intusschen heeft de partij, in wier voordeel het vonnis is beslist, de voorschotten gedaan voor de proces— en reiskosten, en gebeurt het aldus meermalen, dat die voorschotten het bedrag van de opbrengst der goederen overtreffen, zoodat bij slot van rekening de regthebbende niet alleen bij het geding niets wint, maar meer moet betalen dan hij kan terug ontvangen.

Wij meenen overtuigend te hebben in het licht gesteld, dat de wettelijke bepalingen omtrent de behandeling van civiele zaken voor de landraden op Java door hare te groote algemeenheid tot allerlei bezwaren en misbruiken aanleiding geven, en daaruit in plaats van eenvoudigheid vaak omslagtigheid geboren wordt. Alleen de vaststelling van nadere voorschriften, bij art. 204 van het *reglement op de regterlijke organisatie* aangeduid, ten opzigte van de werkzaamheden der deurwaarders bij de inlandsche regterlijke autoriteiten, en van een tarief van onkosten voor de griffiers en deurwaarders bij de landraden, zal aan die onbepaaldheid en daardoor veroorzaakte moeijelijkheden een einde maken. De volgende regeling zou onzes inziens het meest in overeenstemming wezen met den geest van het inlandsch reglement en het belang van den landzaat.

Als de president van den landraad een eisch ontvangt, stelt hij dien in handen van een persoon, bepaald belast met de waarneming van al zulke werkzaamheden, die op meer uitvoerige wijze bij de Europesche regtbanken door den deurwaarder worden verrigt. De laatste zendt de vordering naar het distriktshoofd, in wiens gebied de gedaagde zich ophoudt, met last haar aan dezen bekend te maken, en van hem een antwoord binnen den wettige termijn te vorderen. Dezelfde persoon zegt de partijen, en voor zoo ver noodig, getuigen aan, op den bestemden dag ter teregtzetting te verschijnen, en verrigt alle andere aanzeggingen, altijd door middel van den wedono. Hij voert met den griffier de inbeslagneming uit en verkoopt de goederen op de woonplaats van den veroordeelde, maar in geval van te verren afstand en te klein schuldbedrag, ter beoordeeling van den president van den landraad, magtigt hij den wedono tot de in beslagneming, en laat de goederen naar de hoofdplaats overbrengen op kosten van één der partijen, liefst van den inbetgelijkgestelden. Alleen voor zoover de verkoop eene bamboezen woning van geringe waarde, of andere onvervoerbare goederen betreft, draagt hij den verkoop aan het distriktshoofd op. Wanneer, gelijk meermalen gebeurt, deze beambte tevens venduschrijver is, en als zoodanig namens het vendudepartement bij de vendutie optreedt, moet een ander, b. v. de griffier, verkooper zijn. Ter voorkoming echter van omslagtigheid worden de schriftelijke aanzeggingen en exploiten bekort, en zoo veel mogelijk door brieven aan de distriktshoofden vervangen, terwijl bij tarief de onkosten, voor de behandeling van civiele zaken bij de landraden worden vastgesteld.

Sommigen zijn misschien van oordeel dat de Europ. deurwaarders bij de landraden geheel zouden kunnen worden gemist. Wij gelooven echter dat voor de bovengenoemde werkzaamheden een bepaald persoon moet aangesteld zijn. Wel zou b. v. de *griffier*, de distriktshoofden aanschrijvingen kunnen doen tot de noodige bekendmakingen aan partijen. Daar echter in sommige gevallen b. v. de inbeslagneming van goederen, behalve de griffier, een beambte gevorderd wordt, wien hij ter zijde staat, zoo is het doeltreffender, dat deze beambte ook met de andere besprokene bezigheden wordt belast. Het bezwaar betreft dan ook niet het *ambt*, het zij men hem die het bekleedt met den naam van *deurwaarder* of *bode*, of met een anderen titel aanduidt, maar het geldt de uitvoerige wijze, waarop de deurwaarder, bij europesche regtbanken, dagvaart, beteekent, en exploiten doet, eene uitvoerigheid, die ten opzigte van de landraden geheel noodeloos, ongepast en bezwarend is, en die dan ook in de door ons geschetste regeling geheel vermeden is.

Men moge *in enkele bijzonderheden* van dit plan afwijken, maar het zal, naar wij vertrouwen, *in het algemeen* de goedkeuring verwerven van hen die door eigene ervaring met de tegenwoordige behandeling van civiele zaken bij de landraden bekend zijn. Het komt ons voor dat bij toepassing daarvan de bedoelde eenvoudigheid bewaard blijven, de bestaande omslagtigheid en ongeregeldheid wegvallen, en de burgerlijke regtspleging zou worden gemakkelijk gemaakt, zoowel voor degenen, die hare dienaren zijn, als voor zulken, die zij bedient.

(*Wordt vervolgd.*)

ADVERTENTIEN.

Wordt bekend gemaakt dat de sluiting der mailpakketten gedurende de laatste helft dezer maand zal plaats hebben op den 28 dezer des middags ten 4 ure in stede van op den 24 dezer, zoo als vroeger was bepaald.

SOERABAYA, Namens den Resident,
den 15 *December* 1860. *De Secretaris*,
(2040) CH. TROMP.

BEKENDMAKING.

Op Vrijdag den 21 dezer zal ten bureele van den Resident van *Soerabaija*,

EENE UITBESTEDING

worden gehouden, voor den overvoer van houtwerken van *Boenga* (*Grissee*) naar *Pekalongan, Cheribon* en *Batavia.*

De voorwaarden liggen dagelijks, met uitzondering van zon- en feestdagen, ter inzage op gemeld bureau.

SOERABAYA, Namens den Resident,
12 *December* 1860. *De Secretaris*,
(2016) CH. TROMP.

BEKENDMAKING.

De Resident van Soerabaya maakt bekend, dat op Zaturdag den 29sten dezer bij 's lands pakhuizen te Soerabaya in het openbaar zullen worden verkocht.

400,000 amsterdamsche ponden doorgekapt kopergeld.

Waarvan een monster bij de vermelde pakhuizen ter bezigtiging ligt.

De verkoop zal geschieden op de voorwaarden bedoeld in de *Javasche Courant* van 28 November 1860 No. 95.

SOERABAYA, Namens den Resident:
den 4 *December* 1860. *De Secretaris*,
(1978) CH. TROMP.

VENDU DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Maandag den 17den December 1860.

Bij de weduwe *Mazirel*, aan de Nieuw Hollandstraat (Pesapen) van meubelaire goederen, en

Bij *The keh*, qq. den pachter der pandjeshuizen *Thetiansoe*, in de maleische kamp van onuitgeloste pandgoederen.

Op Dingsdag den 18den December 1860.

Bij *D. D. van Boeckholtz*, in de chins. kamp van diverse goederen, en

Bij den Luitenant *van Zijll de Jong* te Pedjagalan (Soetoemengalan) van meubelaire goederen.

Op Woensdag den 19den December 1860.

Bij *F. Heijman*, in de chins. kamp van diverse goederen van *F. W. Römer.*

Op Donderdag den 20sten December 1860.

Bij *A. Duijshart*, in de stad van diverse goederen.

Op Vrijdag den 21sten December 1860.

Bij de weeskamer alhier van diverse goederen behoorende tot onderscheidene boedels, waaronder juweelen, goud en zilverwerken behoorende tot den boedel van wijlen *Tan Boenking.* (2009)

Op Zaturdag den 22sten December 1860.

Bij den heer *F. Heijman*, in de chineesche kamp van diverse goederen.

HUWELIJKEN.

Gehuwd:

A. E. TEN BRINCK,
met
T. RUYL,
weduwe van P RUYL.

SOERABAYA, 13 *December* 1860.
Eenige kennisgeving. (2044)

GEBOORTEN.

Voorspoedig bevallen van eenen *ZOON*, J. C. B. NIGGEBRUGGE, *Lobrij.*
GENDING, 10 *December* 1860. (2026)

Voorspoedig bevallen van eene *DOCHTER*, C. J. L. E. LE ROY, *Dumoulin.*
SOERABAYA, 14 *December* 1860. (2029)
Eenige kennisgave.

Bevallen van een *ZOON*, J. C. L. VAN DEN HEUVEL, *Preijer.*
SOERABAYA, 12 *December* 1860. (2037)

Bevallen van ééne *DOCHTER*, M. J. E. DE VOOGT, *Molenbroek.*
TOEBAN (SADANG) 9 *December* 1860.
Algemeene kennisgave. (2022)

Birth of a DAUGHTER, the wife of
12 *December* 1860.
(2017) JOHN McLENNAN.

VENDUTIE
op Maandag den 17den dezer.

Aan de Nieuw-Hollandstraat (Pesapen) van de meubelaire goederen, enz. van wijlen den militairen Ambtenaar 1ste klasse IZAAK MAZIREL. (2021)

logie en een gedeelte mijner kleederen ontnamen. De een gaf mij een slag op het hoofd en een ander gaf mij eenen zoo hevigen stoot tusschen de schouders, dat niettegenstaande het helder dag was, ik de sterren aan den hemel meende te zien. Ware de kommanderende officier niet aangekomen, zeker hadden zij mij vermoord. Ik was een Garibaldiaan, zoo zeiden zij, en dus wilden zij den dood hunner kameraden op mij wreken. De officier gelastte mij om de kolonne te volgen waaraan ik, hoe moeijelijk het loopen mij ook viel, moest gevolg geven. Ik verzocht hem om mij regtstreeks naar Capua te zenden, doch hij weigerde daaraan te voldoen. Ik heb in last om de heuvelen overtetrekken en kan niet een mijner manschappen missen, afgescheiden daarvan, zoo voegde hij er bij, mijne soldaten zouden u zeker vermoorden wanneer ik u nit het oog verlies, volg mij dus zoo goed en kwaad als gij kunt." Niet ligt zal ik den voor mij zoo pijnlijken togt van vier uren, die nu begon, vergeten. De oprukkende kolonne werd steeds in gevecht gewikkeld met de bersaglieri van Garibaldi, de soldaten vielen rondom mij neder; het schouwspel was zoo rampzalig als men er zich maar een kan verbeelden. Het was half elf uur toen een der luitenants, door twee kogels doodelijk gewond, aan mijne zijde nederviel. Hij was een jong mensch van naar gissing 21 jaar oud. Ik haastte mij hem te hulp te komen en verzocht ik den kapitein mij toetestaan, dat ik de wonden van zijnen gevallen luitenant verbond. De kapitein weigerde mij dit echter, niettegenstaande de gewonde mij smeekte om hem niet te verlaten. Ik bood den kapitein mijn woord van eer, dat ik mij naar het Napolitaansche kamp zou begeven nadat ik den gewonde naar eene der ambulances van Garibaldi, welke in de nabijheid was, zou hebben vervoerd. Alles te vergeefs, twee soldaten namen den gewonden man op hunne schouders om hem tien minuten later in eene ravein te werpen, zeker was hij van smart gestorven. De smart die ik leed door de wond aan mijn been, de dood en ellende die mij van alle zijden omringden matten mij schikkelijk af. Eindelijk bereikten wij het hoofd kwartier van den generaal Battucci, onder wiens leiding de strijd van dien dag werd gevoerd. Toen hij hoorde dat ik een Engelschman was maakte hij zich schrikkelijk driftig en vroeg hij mij wat ik in Italie deed. Ik gaf hem te kennen dat ik correspondent was van een nieuwsblad en als zoodanig over den Italiaanschen oorlog schreef. Deze verklaring scheen den generaal nog meer in woede te doen ontvlammen, want hij voegde mij toe, dat ik zou boeten voor al de lasteringen welke de Engelsche pers van het Napolitaansche leger had verspreid

Daarna kwamen een paar Napolitaansche officieren, welke mij en nog tien andere lotgenooten gelastten om hen naar Capua te volgen. Tusschen twee rijen soldaten werden wij, op de grofste wijze uitgejouwd door de bevolking, weggevoerd. Het volk dwong ons onder anderen om met hen intestemmen in den kreet lang leve Frans II, wat wij natuurlijk weigerden. Hoedat wij nog veilig in het fort van Capua zijn gekomen weet ik nog niet. Eens binnen de wallen dezer sterkte gekomen werden wij door de officieren vriendelijk behandeld; zij verklaarden ons openlijk dat zij den broederstrijd betreurden, die den Italiaanschen grond met Italiaansch bloed besproeide. Alleen de militaire eer, zoo zeiden zij, dwingt ons om met onze broeders te vechten; een jeugdig officier van de artillerie verhaalde mij onder anderen dat zij door den koning waren bedrogen, die hen beloofd had om hen van hunnen eed te ontslaan. Meer dan een van hen drukte ons de handen als waren wij hunne broeders geweest. Buiten hoorden wij een geweldig kanongebulder. Onophoudelijk werden er gewonden binnengebragt en te oordeelen naar het uitzicht der soldaten die mede kwamen, was de dag niet gelukkig voor het koninklijke leger. Eindelijk werd de tijding aangebragt dat de Napolitanen het onderspit hadden gedolven. Dit vermeerderde ons gevaar, want de soldaten eischten dat wij ter dood zouden worden gebragt. In hunne oogen waren wij Garibaldianen, behoorden wij tot hen door welke zij waren verslagen. De wacht, welke ons bewaakte, werd verdubbeld en wij bereidden ons voor om den nacht doortebrengen —, een lange, angstige nacht. Den volgenden morgen werd ons medegedeeld dat wij op last van den koning naar Gaeta zouden worden overgevoerd. Ik vroeg verlof om afscheid te mogen nemen van mijne gewonde lotgenooten, hetwelk mij bereidwillig werd toegestaan.

(*Wordt vervolgd.*)

VENDUTIE

Op Dingsdag den 18den December a. s.

BIJ

D. D. VAN BOECKHOLTZ

VAN

DIVERSE COMMISSIEGOEDEREN.

(2008)

Op de VENDUTIE

Van den 18 *December a. s.*

Zal worden verkocht:

Kleine IJZEREN GELDKISTJES, SCHEERMESSEN, WIT GOED, gebloemd SPREIGOED, REGEN- en BENDIEJASSEN, goed BIER in vaten van 4 dozijn, goed MEEL, BRANDY, KOETSIERSHOEDEN, POSTPAPIER, VELIJN PAPIER groot formaat, CRÉPÉ KRUID, WOLLEN DEKENS, 50 stuks GINGANG, GROEN GORDIJNGOED, PIQUÉ, KOERASSIE, MOSTERD, Chinesche groen verglaasde TUINSTOELEN, Chinesche POTJES en PANNETJES, Chinesche PIPLOS, VOETZOEKERS (*mortjons*) in kleine kistjes, geconfijte Chinesche VRUCHTEN, Chinesche PAIJONGS met GEOLIED DOEK, Chineesch SPEELGOED, SLIJPSTEENEN, WAFELIJZERS, ALCATIEVEN, KARWATSEN en JAGTZWEPEN, CASSEROLLES, DUN MANILLA TOUW, LIJNOLIE, TERPENTIJN, fraaije BRONZEN PENDULES, Inlandsche ZADELS, SCHILDERIJEN, GOUDEN en ZILVEREN HOROLOGIEN, één gebruikte PIANO van COLLARD & COLLARD. — Twee stellen AMBONSCHE DOZEN, CHITZEN, SARONG, enz.

(2030) **D. D. VAN BOECKHOLTZ.**

Op de VENDUTIE

van den 18*den December a. s.*

zal nog worden verkocht.

Een GOED GEDRESSEERD SANDELHOUT RIJPAARD, tevens geschikt voor BENDIEPAARD.

(2031) **D. D. VAN BOECKHOLTZ.**

Op de VENDUTIE

van den 18 *December a. s.*

zal almede worden verkocht:

1 MACASSAARSCH RIJPAARD

hoog ruim 4 voet. (2046)

Op de VENDUTIE

van den 18den December a. s.

zal nog worden verkocht.

GEKLEURD BROEKENGOED, mooi SERVETGOED, BENDIELANTARNS, MEUBELEN, een kleine SERAFINE enz.

(2043) D. D. VAN BOECKHOLTZ.

Op de VENDUTIE

van den 18den December a. s.

zal nog worden verkocht.

3 ballen ROODE CHITZEN, 35 pakken SPELDEN, 46 stuks KEPER, LAKEN in diverse kleuren, ZAKDOEKEN, 1 kist GLIMMEND KATOEN, LOODWIT, MOSTERD, GROENE GORDIJNKWASTEN, 2 balen GINGANG, ZWARTE SHAWLS, ZIJDEN DOEKJES, enz. alles zonder reserve ter sluiting van rekening.

(2042) **D. D. VAN BOECKHOLTZ.**

WEGENS VERTREK

zal op *Dingsdag den* 18*den dezer*

DOOR

D. MAURITZ MARTENS

VENDUTIE

worden gehouden van de inboedels der luitenants **van Zuijlen** en **van Zijll de Jong**, ten huize van laatstgenoemde te *Pedjagallan* (*Passer Besaar*) bestaande uit:

2 gedresseerde RIJPAARDEN van 4 R. voet en daarboven, eerst kortelings van Sandelwood aangebragt.

1 span goedgedresseerde Sandelwood WAGENPAARDEN (schimmels).

1 hardloopend macassaarsch BENDIJPAARD benevens diverse MEUBELAIRE GOEDEREN, WAGEN- en BENDIJTUIGEN enz. (2032)

Op de VENDUTIE

Van WOENSDAG den 19 DECEMBER a. s.

Zal worden verkocht

BANKEN, STOELEN, MADAPOLLAMS, CHITZEN, ZWARTE ZIJDE voor vesten, GORDIJNGOED, ZIJDEN FLUWEEL TAFELKLEEDEN, TOILETSPIEGELS, COGNAC, WIJN, SIROPS ASSORTIS, GEMBER, BLADKOPER, IJZERDRAAD, BANDIJZER en KOOLTEER, enz.

(2014) **F. H. HEIJMAN.**

Op de VENDUTIE

van den 19den December a. s.

zal nog wordnn verkocht:

Een SPAN ZWARTE MALANG WAGENPAARDEN.
en Een " " " "

(2035) **F. H. HEIJMAN.**

Op de VENDUTIE

Van den 20sten DECEMBER 1860.

Zal aan de meestbiedenden tot uitverkoop worden verkocht:

EEN TABAKS PLATDRAADS PERSSCHROEF met MOER en ONDERDEELEN dewelke in Europa meer dan *f* **1000,—** heeft gekost.

(2015) **DUIJSHART.**

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

VERTREKDAGEN DER STOOMBOOT
OENARANG.

Gedurende de maand December, wind en weder zulks toelatende.

Van **Batavia** naar **Samarang** en **Soerabaya** den 12 en 30 December.

Van **Samarang** naar **Soerabaya** den 15 December.

Van **Soerabaya** naar **Samarang** en **Batavia** 4 en 19 December.

Van **Samarang** naar **Batavia** 6 en 21 December.

Informatien bij

de agenten,
ADAM & CO.

(1935)

PRINS VAN ORANJE,

VOORGENOMENE REIZEN IN DECEMBER & JANUARIJ.

SOURABAYA. aankomst.	verblijf.	vertrek.	SAMARANG. aankomst.	verblijf.	vertrek.	BATAVIA. aankomst.	verblijf.	vertrek.
								18 Dec.
			19	20/22	23			
24	25/26	27	28	29	30	31 Dec.	1/5 Jan.	6
			7	8/9	10			
11	12/13	14	15	16/17	18	19	20/23	24
			25	26/28	29			
30								

Soerabaya 12 *December*.
MAJOR MATZEN & CO.

(2012)

VERTREK VAN SCHEPEN.

Het Nederlandsche Fregatschip

ORTELIUS,

KAPITEIN F. H. GROOTE,

zal in den loop van December *direct* van hier naar Amsterdam vertrekken, en biedt eene schoone gelegenheid voor passagiers aan. Het schip is nieuw, heeft ruime hutten, en vaart een DOCTER,

Adres bij den kapitein in het *Marine Hotel* en bij

De Agenten,

(1910) **P. KERVEL & CO.**

TER BIJLADING NAAR AMBOINA

direct, wordt aangeboden het Nederl. Ind. schip **FATHOOL MADJIET**, gezagvoerder SAID MOHAMAT BIN ALOEWI SEGAF.

Voor nadere inlichtingen gelieve men zich te vervoegen bij

(2033) **H. J. VAN ECK & CO.**

WORDT GEVRAAGD!

Eene **Hydraulische Pers**, onder opgave van prijs enz. Adres Postkantoor *Japara* L^r. **B.** [2019]

JAVA BODE – BATAVIASCH HANDELSBLAD.

Geabonneerden op een dezer bladen, of ook op de *maileditie* van laatstgenoemd blad, gelieven den abonnements prijs voor het aanstaande jaar, tijdig aan ons af te dragen, ten einde staking in de toezending te voorkomen.

De correspondenten voor bovengenoemde bladen te Soerabaya,

(1977) LE ROY & CO.

Bij de Agenten te Soerabaija

VAN DE

OOST-INDISCHE ZEE EN BRAND-ASSURANTIE MAATSCHAPPIJ.

gevestigd te Batavia,

is thans gelegenheid tot het onmiddelijk verzekeren tegen gevaar voor Zee en Brand.

SCHIMMELPENNINCK & CO.

(1214) *Agenten.*

VEREENIGING VAN ASSURADEUREN TE AMSTERDAM.

De ondergeteekenden hebben de eer belanghebbenden te berigten, dat zij door de vereeniging van Assuradeuren te Amsterdam benoemd zijn tot agenten voor *Soerabaija* en omliggende plaatsen, en zij deze benoeming aangenomen hebben.

Schepen en goederen verzekerd te Amsterdam, zijn bij beschadiging aan het toezigt van het agentschap onderworpen, en worden belanghebbenden, in het belang van die het aangaat, uitgenoodigd bij zeeschade dadelijk kennis te geven aan

De agenten voor Soerabaija en omliggende plaatsen van de Vereeniging van Assuradeuren te Amsterdam.

(1681) P. KERVEL & CO.

SAMARANGSCHE SCHOUWBURG LOTERIJ.

Voortdurend loten te verkrijgen ten kantore van den Heer **VAN NOORD BORSKI.** (1947)

COLEMAN'S EUROPEAN AND AMERICAN HOTEL.

Point de Galle.

De ondergeteekenden, gedurende eenige dagen in bovengenoemd HOTEL gelogeerd geweest zijnde, verklaren op verzoek van den eigenaar aldaar zeer naar hun genoegen te zijn geweest, en zoowel tafel, als bediening en zindelijkheid, niets te wenschen overliet.

DE KOCK.
J. GROLL.
L. KNIFFLER.
(1853) J. F. VAN LEEUWEN.

LAADPRAAUWEN

TE HUUR

Naar en van de reede.

ESINK.

Kantoor bij de firma
HAYE & CO
Kaliemaas. (1976)

TE KOOP OF TE HUUR

EEN STEENEN HUIS en **BIJGEBOUWEN** met regt van opstal op **EEN ERF** en **TUIN** groot 800 vierkante ellen, gelegen aan de *Kalie-Anjer*, buiten de onteigenings-limite der vesting te Soerabaya.

Te bevragen bij den uitgever dezes. (1732)

In het midden der maand Januarij aanstaande,

zal te Soerabaija op publieke vendutie worden verkocht, de Nederlandsche schoener brik

HELMERS,

groot 99 gemeten lasten, gebouwd in den jare 1856, thans liggende ter reede van Soerabaija, en gevoerd door kapitein A. MESSEN.

Blijvende inmiddels uit de hand te koop.

Nadere in formatien bij

VAN OMMEREN RUEB & CO. te *Batavia*.
en
E. TEN BRINCK & CO. te *Soerabaya*.
(2045)

De geannonceerde verkoop bij inschrijving bedoeld in advertentie No. 1855 in den **OOSTPOST** zal wegens onvoldoendheid der inschrijvingen *geen voortgang* hebben.

(2041) **LE ROY & CO.**

In de LEESBIBLIOTHEEK van KAREL VAN COEVORDEN is op nieuw ontvangen een groot aantal nieuwe werken van de bekendste Hollandsche en Fransche schrijvers.

Abonnements prijs blijft:

Per maand { ƒ 3.— Voor één werk } dagelijks { „ 4.— „ twee werken } te { „ 5.— „ meerdere „ } verruilen.

Verder te koop de brochures der volgende opera's als: **Robert le Diable, la Favorite, la Juive, Norma, les Hugenots, le Prophéte, Jerusalem, la Muette de Portici, la Reine de Chijpre,** voor de verwacht wordende opera alhier. (2036)

WEDEROM ONTVANGEN.

Hollandsch Beijersch en Engelsch **bier, versch seltserwater.**

Tevens fijne **likeuren.**

ALS:

Crême de vanille, guldewater, curacao, persico, etc.

Tevens **puike boter, poeder chocolade, vermicelle macaroni,** Hollandsch **zuur,** geassorteerde Engelsch **biscuits** en **geleijen,** diverse **bonbons** en **banket,** per flesch en pond, en alle soorten van provisiën en dranken.

(2039) Bij

CH. GRIMM.

PAS ONTVANGEN per *HERMAN.*

Een prachtig factuur

DAMES ARTIKELEN

als:

Mantilles, laatst model, **witte geborduurde organdie, jaconnetten** en **zijden robes, grenadine impériaal, zwarte, blaauwe** en **rose bareges, wit thibet, witte en gecouleurde tarlatan, wit** en **rose satijn, dito zwart** voor vesten, **zijden foulards,** fijn **kamerdoek** en **schotsch batist, kanten zakdoeken, geborduurde rokken, satijn** en **glacé handschoenen, tulle mouwen, coiffures,** en prachtige **bloemen, bruidkranzen** en **bouquetten, garneersels, zwarte** en **gecouleurde zijden franjes, gitte galons, witte** en **zwarte blonde, dito neiges, witte** en **goudleeren damesschoenen, zijden kousen, fransche korsetten, dames-** en **kinderen reismantels, geglansd katoen, fijn gedammasseerd** en **gestreept gordijngoed, dito à feston, kleine gebloemde fransche chitsen, meubelchits, wit piqué, gestikte** en **wollen dekens, damast servet** en **oogjesgoed, gecouleurde coralen** en **gitten, speelgoed, poppen,** en **étagères voorwerpen, zwarte zijde parapluies, palliesanderhouten pianostoeltjes** en veel meer andere artikelen bij

(2018) **OECHSMAN.**

PAS ONTVANGEN

SORTIES DE BAL, ZWARTE en GECOULEURDE MOIREÉ ZIJDE, WIT SATIJN, BARÉGE in verschillende couleuren, WITTE en PAILLE TARLETAN, JACONETTEN, CAMBRIKS, GLIM KATOEN en GROVE KANTEN, WITTE en ZWARTE BLONDES, GEBORDUURDE ROBES en STROOKEN, BRUIDSLUIJERS, KRANSEN en FRAAJE BLOEMEN, KINDERHOEDJES, PARASOLS, WAAIJERS en ZWART ZIJDEN PARAPLUIES, WITTE GESATINEERDE en GLAÇÉ HANDSCHOENEN, MITONS, BORDUURWOL in mooije couleuren, ZIJDEN en GEWONE ESTRAMIN, CHENILLE, ZIJDEN KOORDEN en KWASTEN voor KUSSENS, DAMES KOUSEN, ELASTIQUE KOORD, WERKMANDJES en CABASJES, HOROLOGIE KETTINGS, BRACELET en CEINTURES, ORGELINES met trappen van KETTNER, KANTOORLAMPEN, BOUILLONKOPPEN, GEELE LONT voor sebastopol vuurslagen, LAKENSCHE PETTEN, KOEK en SUIKERWERK.

BIJ

(2034) F. KIEL.

ONTVANGEN

VERSCH SELTZERWATER

op halve kruiken.

bij

(2028) **GEBRS. VAN DELDEN.**

WEDER

OP NIEUW ONTVANGEN.

SPIEGELS en SCHILDERIJEN, EAU DE COLOGNE, fraai Fransch en Duitsch SPEELGOED, ETAGÉRE VOORWERPEN, AMANDELZEEP FIJNE ODEURS, LIKEUREN, BITTER, KRUID, PERCUSSONS en fraaije GEKLEURDE POPPEN, zeer goedkoop te verkrijgen bij

(2027) **HAMMELBURG.**

SINGAPOERSCHE HOEDEN.

bij

(2023) **HAYE & CO.**

Kaliemaas hoek Kebalen.

1861.

KANTOOR ALMANAK op karton. . . . . ƒ 1.—

IDEM. onopgeplakt. . . . „ 0·50

ZAKALMANAKKEN met los waschboekje „ 2.—

(1982) **LE ROY & CO.**

ONTVANGEN.

Eerste kwaliteit BRISTOLZEEP

in kistjes van 20 ℔.

bij

(2025) **GEBRS. VAN DELDEN.**

De ondergeteekenden alhier eenen

HOUT-HANDEL

opgerigt hebbende, bevelen zich aan voor de levering van alle mogelijke HOUTWERKEN, geschikt voor huis- en scheepsbouw.

SOERABAYA, **ZANTHUIS & CO.**

30 *October* 1860. (1847)

LET WEL

PUIKE

NIEUWE HARING

ONTVANGEN

(2024) bij GEBR. VAN DELDEN.

HOLLOWAY'S ZALF en PILLEN.

In Java is elk inwoner blootgesteld aan ernstige aanvallen van rhumatiek. Deze medicijnen feilen nimmer om de pijn te verligten en de zieke uit te roeijen. Men kan uit zoo vele duizende gevallen van genezingen de volgende melden *Een Luitenant der Dragonders genezen van Rhumatiek door Hollowaij's Zalf en Pillen.* Deze Officier in de Nederlandsche armee, vermeldt dat Holloway's Zalf en Pillen hem volkomen geneesden van rhumatiek ofschoon zijn geval uiterst hopeloos scheen, daar noch de zeebaden, noch dampbaden, noch medicijnen aangeprezen als zekere geneesmiddelen hem het minste goed deden, en de behandeling des Doctors na eene proefneming van verscheidene maanden zonder gevolg bleef. Hij begon deze Pillen in te nemen, en wreef de Zalf wel in op de ongestelde plaatsen hetwelk hem volkomen genas in den loop van zes weken.

Ad. ƒ 1,— ƒ 3,— en ƒ 5,— per doos of pot, naar gelang van derzelver grootte, bij

(1925) **LE ROY & CO.**

AVEC LA PERMISSION DE Mr LE RESIDENT.

Cirque Olympique de Paris,

sous la Direction de Mr. H. OLIVIER.

TROISIEME REPRESENTATION,

LUNDI 17 DÉCEMBRE.

Changement de programme.

(2038)

WISSELS OP NEDERLAND.

bij

het Agentschap van de Factorij der Nederlandsche Handelmaatschappij. (1217)

TELEGRAM.

BENOEMINGEN BESLUITEN enz,

JAVASCHE COURANT

van Zaturdag 12 December 1860. No. 99.

BENOEMD:

Tot ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Banjermassing, Kroon, thans onderkommies te Batavia.

Tot kommies ontvanger te Baros, Neuendorf, thans onderkommies te Batavia.

Tot posthouder te Soekadana, Pluijm Mentz, thans havenmeester te Singkawang.

Tot militaire apothekers van de tweede klasse de apothekers der derde klasse A. G. Veltman en G. C. E. Moesman.

Tot kapitein der artillerie, de eerste luitenant H. G. Bouwmeester.

Eervol ontslangen:

de benoemde kommies ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Banjermassing, Visser, en de majoor der infanterie A. Abbeleven.

Op verzoek ingetrokken de benoeming van den procureur J. J. F. A. Brouerius van Nidek tot translateur voor de Fransche taal alhier.

NEDERLANDSCH INDIE.

SOERABAYA, den 15den December 1860.

Aangekomen Passagiers.

Met het Nederl. schip *Erasmus*, 2 kind. Protschul en Leuks.

Vertrokken Passagiers.

Met het Ned. Ind. stooms. *Menado*, de heer J. A. Graeningen.

— De Cirque Olijmpique van den heer H. Olivier belooft aan ingezetenen en vreemdelingen ter hoofdplaats alhier menigen aangenamen avond, en de reeds gegeven voorstellingen hebben algemeen voldaan. De tent is behoorlijk ingerigt. De paarden zien er goed uit. Hun tuig laat evenmin iets te wenschen over als de costumes der rijders. De toeren zijn boeijend en bevallig en de clown was vooral gisteren avond in zijn kracht. Wij hopen, dat de sassaks vóór de tent zullen worden verlengd tot aan den weg, want het plein is onbegaanbaar. Als in de toeren voortdurend afwisseling blijft bestaan, en de prijzen der plaatsen later wat lager worden gesteld, zal deze cirque ongetwijfeld zich voortdurend mogen verheugen in eene ruime opkomst van het publiek.

NEDERLAND.

Onder de beste voortbrengselen van de vaderlandsche pers, die in den laatsten tijd het licht hebben gezien, mag worden genoemd het werk van Dr. G. D. J. Schotel: *Tollens en zijn Tijd*, eene proeve van levensbeschrijving. Tiel bij de Wed. v. Wermeskerken, 1860. Het is eene hulde aan de nagedachtenis van Tollens, den grooten volksdichter, in alle opzigten waardig. Dat de inhoud belangrijk, de voordrag onderhoudend, de stijl overeenkomstig het onderwerp, de levensbeschrijving fiksch en keurig tevens is, behoeven wij naauwelijks te zeggen, waar Schotel als biograaf optreedt en zich beijvert den geliefden zanger te teekenen. Niet alleen schildert hij Tollens in de verschillende omstandigheden zijns levens en maakt hij menige bijzonderheid bekend, die diep doet doordringen in den krachtigen geest en in het edele karakter van den beroemden man, maar hij volgt hem op zijne dichterlijke loopbaan, met aanwijzing van de onderscheiden genre's van poëzy, waarin Tollens meer of minder gelukkig geslaagd is: Bovendien vinden wij hier, behalve een aantal gedeelten van zijne uitgegeven gedichten ook nog enkele, welke tot heden niet het licht hebben gezien. Het geschrift van Schotel is een gedenkteeken, dat voor den ontslapen bard eene welverdiende hulde is en tevens tot eer strekt aan den Tilburgschen geleerden.

AANTEEKENINGEN BETREKKELIJK DE LEVENSVERZEKERINGEN.

De kennis der levensverzekeringen, eene der bronnen van het algemeene welzijn, is zijnen oorsprong verschuldigd aan het idée wat opgevat werd door de geleerden Blaise, Pascal en Pieter de Fermat om eene théorie op de waarschijnlijkheden rustende daartestellen.

Men verhaalt dat zij bij het eindigen van een spel *trictrac*, hetwelk in de zeventiende eeuw zeer in zwang was, deze vraag zich ter oplossing voorstelden. Kan men de onzekere kansen van het toeval, ondergeschikt maken aan rekenkundige combinatien?

Zij gingen alstoen na: 1. in hoeveel worpen met twee dobbelsteenen men een bepaald aantal punten kon verkrijgen; 2' volgens welken regel twee spelers, een verschillend aantal punten hebbende, het spel konden afbreken zonder de beslissing van het lot aftewachten en dus den inzet konden verdeelen in evenredigheid met de regten en verwachtingen om te winnen van beide partijen afzonderlijk.

In 1654 bepaalden zij deze wijze van berekening waarvan de resultaten openbaar werden gemaakt.

In 1657 zag in Engeland eene eerste uitgave het licht van de waarschijnlijkheden door Huijgens (*Huijgens de ratiociniis in tuda alce*) en eenige jaren later kwam Johan de Witt, de groote raadpensionaris van Holland, op het denkbeeld om volgens de methoden van Pascal en de Fermat de kansen te berekenen welke iemand kan hebben, om op een zeker

tijdstip te sterven; deze nieuwe kennis paste hij toe door tafels te maken, welke de onmiddellijke waarde aangeven, welke de levensrenten moeten hebben, vastgesteld op verschillende leeftijden.

In 1693 voltooide de wiskundige Halley het schoone werk van Johan de Witt, over de algemeene wetten der sterfelijkheid.

Tot op onze dagen zag men achtereenvolgens verscheidene werken over dit belangrijke onderwerp verschijnen; in Engeland van de Moivre, van Th. Simpson, Samuel Dodson, van Dr. Price, van Short, van Corbin Morris, van Morgan, van Baily, van Josuah Milnes, van Davies, enz; in Holland van Struijck, van Kerseboom; in Pruissen van Sussmilch, van Biefeld; in Duitschland van d' Euler, van Nicolaas Fuss, van Wargenstein, en in Frankrijk van Buffon, van Deparcieux van Saint-Cyran, van Dupré Saint-Maur, van Duvillard, van Montferrand, van Goetelet, enz.

Onderwijl deze statistieke berekeningen met zorg werden uitgewerkt door de wiskundigen en philosophen, hielden de économisten zich onledig met de praktische toepassingen der levensverzekeringen te combineren.

In de vijftiende eeuw bestond te Florence eene instelling, *Monte delle dotti* (fonds voor den bruidschat) genaamd; door deze maatschappij werd na verloop van een zeker aantal jaren eene som gewaarborgd vijf maal grooter dan was ingelegd; het kapitaal, ingelegd door diegenen welke voor den bepaalden tijd kwamen te overlijden, bleef ten voordeele der algemeene kas. Deze instelling bragt in 1653 den financier Laurent Tonti op het idée om den kardinaal Mazarin eene zeer vernuftige combinatie voortelegen, volgens den ontwerper eene toenemende lijfrente genoemd, en dat wel volgens een stelsel van associatie, gebaseerd op de kansen der sterfelijkheid, waaruit een bepaald voordeel voor den staat zou voortvloeijen.

Dit voorstel kwam in de kamers en werd aan de zes handels-ligchamen toegezonden om daarop te dienen van berigt, zonder echter tot eenig resultaat te leiden.

Tonti liet zijne plannen niet varen, hij bragt daarin eenige wijzigingen, doch ook ditmaal mogt het hem niet gelukken om het publiek te overtuigen; zijne finantiele combinatien bleven dus vergeten liggen tot dat zij vijf en dertig jaar later weder in Frankrijk in het leven werden teruggeroepen.

De finantiele plannen van Tonti waren echter in Engeland onderzocht, met dat gevolg dat de economisten er aan begonnen te denken om ze in praktijk toe te passen onder den vorm van levensverzekeringen.

In 1706 werd met vergunning van koningin Anna eene maatschappij opgerigt door Thomas Allen, bisschop van Oxford; deze maatschappij waarborgde eene som aan de erfgenamen der inschrijvers nadat deze zouden zijn overleden; het bedrag dier som werd geregeld naar mate er meer of minder sterfgevallen in dat jaar hadden plaats gehad.

Deze maatschappij nam bij de oprigting het volgende systeem aan: van welken ouderdom de kontribuanten ook waren, de inschrijvingssom was voor allen dezelfde; volgens den staat van het fonds werden de winsten jaarlijks gelijkmatig verdeeld; het fondskapitaal werd daarna op nieuw in crediet gebragt voor hen, die in den loop van het aantebreken jaar mogten komen te overlijden.

Het systeem van deze maatschappij, welke thans nog bestaat, is sedert veranderd. Daar de publieke belangstelling zeer was opgewekt geworden door een aantal voorlezingen gedaan door den heer Simpson betrekkelijk een nieuw systeem van levensverzekeringen gegrond op de tafels der sterfte, vormde zich in 1720 eene andere maatschappij onder den naam: *Vereeniging om eene redelijke verzekering te verschaffen voor de levenden en overledenen.*

Deze maatschappij, de regtvaardige genoemd, zou, niettegenstaande de gunstige omstandigheden onder welke zij hare operatien begon, waarschijnlijk spoedig hebben opgehouden te bestaan wanneer niet doctor Price van Northampton den levensverzekeringen eenige veerkracht had gegeven door nieuwe tafels der sterfte het licht te doen zien, welke werden vooronderstelde als werkelijk den staat van het menschelijke leven in dat land aantetoonen.

Van af dit oogenblik had de neef van den doctor Price, die inmiddels directeur van de maatschappij was geworden, steeds alle geluk en de bloei der onderneming werd van dien aard dat men in 1816 besloot om geene nieuwe leden meer aantenemen alvorens het getal der inschrijvers terug was gebragt tot 5000.

Aangespoord door den bloei dezer maatschappij werden spoedig andere compagnien opgerigt, doch allen van een verschillend systeem uitgaande, als: *onderlinge verzekeringen, verzekeringen tegen premie, gemengde verzekeringen,* allen echter zoodanig ingerigt dat zij de beginselen van onderlingheid en van bepaalde premien in zich vereenigden.

De gelukkige resultaten, verkregen door de familien der talrijke inschrijvers bezorgde meer en meer toevloed van leden zoodat de levensverzekeringen in bloei toenamen; het aantal der vereenigingen bedraagt thans reeds 150 en zal met den tijd zeker ruim toenemen daar er niet eene combinatie is voor welke de maatschappij zich niet leent.

Het kapitaal van deze maatschappijen is niet bepaald bekend; in Engeland heeft men echter berekend dat de daar gevestigde levensverzekeringen met een kapitaal werken van 3,750.000.000 francs.

De vijftien maatschappijen welke men in Schotland telt bezitten een kapitaal van 825,000,000 francs.

De zaken die door deze maatschappijen in levens-renten worden gedaan en waarmede zich ook het gouvernement op eene groote schaal bezig houdt, zijn in die cijfers niet begrepen.

De kennis der levensverzekeringen rust op de eenvoudige daadzaak, dat elk individu van het menschelijke geslacht van af het oogenblik zijner geboorte gedurende een zeker tijdvak moet bestaan, men noemt dit middelbaar leven, want de duur van het individuele leven moge onzeker blijven, de middelbare tijd dat het menschelijke geslacht leeft, is bekend.

Gedurende een tijdsverloop van een en een halve eeuw heeft de ondervinding onwederlegbaar aangetoond dat twee klassen van 1000 of 10,000 personen, in een zelfde land levende, beiden een gemiddeld tijdperk bestaan en na expiratie weinig of geen verschil hebben; de overeenstemming der algemeene natuurwetten wordt ook blijkbaar aangetoond, in eenen geregelden tijd van duur van het menschelijke leven.

De betrekkelijk dat onderwerp in Engeland gedane opmerkingen zijn onwederlegbaar terwijl de publiek gemaakte tafels van sterfte, waarvan men zich bedient voor de verzekerings combinatien, zijn: die van het gouvernement, van Carlisle en van l' Equitable welke in hunne middelbare uitkomsten weinig of geen verschil opleveren. (De tafel van Northampton, opgemaakt door den doctor Price en welke in 1762 door de maatschappij l' Equitable werd aangenomen, is sedert veel verbeterd).

De ontwikkeling der kennis toont aan dat, nadat men den middelbaren tijd van leven van een persoon bepaald heeft, men ook de som kan bepalen welke gelijk staat met de waarde van al de jaarlijksche verzekerings-sommen welke door dien persoon gedurende den geheelen loop van zijn leven aan de maatschappij worden betaald. Men berekent dus dat eene maatschappij aan de erfgenamen of regthebbenden van dien persoon de betaling moet waarborgen, van de som welke gelijk staat met het totaal der jaarlijksche stortingen tot op het oogenblik van overlijden, berekend naar het middelbare leven.

Eene maatschappij verliest natuurlijk bij een individu, dat vroegtijdig sterft, maar 1000 of 10,000 kontribuanten hebbende, mag zij met gerustheid rekenen op de wetten der natuur welke des menschen levensloop regelen, hetwelk duidelijk wordt aangetoond door de statistieken over de massa's, de maatschappij kan dus altijd de verpligtingen jegens de inschrijvers vervullen.

De instellingen tot levensverzekering hebben dus alle vertrouwen verkregen en in Engeland is het voor den huisvader, voor den echtgenoot, in het kort voor een elk van wien het bestaan van anderen afhangt een heilige pligt om, door het storten van eene jaarlijksche verzekerings-som, een kapitaal te verzekeren tot bijeengaring waarvan vele jaren en groote bezuinigingen zouden worden gevorderd, afgescheiden nog daarvan dat men moeijelijk eene meer zekere en voordeeliger plaatsing voor zijn geld zal vinden, dan eene maatschappij tot levensverzekering aanbiedt.

Na de geschiedkundige vorming der levensverzekeringsmaatschappijen in het vereenigde koningrijk van Groot-Brittanje te hebben nagegaan, zullen wij de oorzaken trachten op te sporen van den doorgaanden bloei dezer instellingen, welker handelingen, van af 1706 tot op den huidigen dag, dus gedurende een en een halve eeuw, de goedkeuring van het engelsche volk hebben mogen wegdragen.

De levensverzekerings-maatschappijen werden zonder tegenwerking opgerigt en wel omdat zij werden beschouwd als instellingen van een groot publiek nut en ook omdat de wetgeving in Engeland en in Schotland eene groote vrijheid van handelen verleent aan de finantiele speculatien, zoowel commerciële als industriele. Over het algemeen vormen de maatschappijen zich daar zeer spoedig, omdat in het algemeen de geest van associatie daar zeer goed wordt begrepen.

De grootste personen der aristocratie, bezield met die nationale ondernemingszucht waarnaar de overige klassen der maatschappij zich rigten, geven het voorbeeld, niet alleen door het nemen van aandeelen in het fonds- kapitaal en verzekerings- bewijzen aan maar ook door hunne kapitalen, die maatschappijen toetevertrouwen; van daar dan ook dat spoedig alle klassen der maatschappij bijdragen om dat stelsel van bezuiniging, waardoor het welzijn der familie wordt bevorderd zoo niet voor ellende behoed, van waarde te maken.

De engelsche maatschappij is door zijne godsdienstige opleiding, door zijne gewoonte om het geregelde huisselijke leven, speculatief geworden; een elk weet daar dat de dag van heden en van morgen hem niet toebehoort; de vader van een huisgezin beschouwt het dus als een godsdienstige pligt om die maatregelen te nemen, welke bepaald tot het geluk der zijnen moeten bijdragen, wanneer hij zal hebben opgehouden te bestaan.

Om voor zijn dagelijksch brood op de goedheid der Voorzienigheid te vertrouwen zonder aan den volgenden dag te denken, dit ligt niet in de zeden van deze ernstige natie, voor welke de tijd geld is. Zekerheid is iets wat men verlangt en is niet ééne kunst in staat om het leven te waarborgen, de levensverzekering weet ten minste den middelbaren duur te erkennen; een elk kan zich dus een kapitaal verzekeren door het doen van kleine bijdragen.

De familie- instellingen in Engeland, waar het regt van den oudsten magtig is, noodzaken den vader des huisgezins of den uitsluitenden erfgenaam om een gedeelte van zijn jaarlijksch inkomen aftestaan, waarmede hij door middel van verzekeringen zoodanige voorzorgen neemt als zijne pligten, zijne genegenheid en zijne voorzigtigheid hem voorschrijven; hetzij dan om de leden zijner familie voor gebrek te bewaren, om eene vastigheid daartestellen welke niet kan worden verbrokkeld, dan wel om de onkosten voor eene vereffening van zaken te dekken, enz.

De leden der geestelijkheid, de wetenschappelijke personen, de ambtenaren bij het gouvernement, in het kort allen die eenige bediening hebben en waarvan de inkomsten bij het overlijden ophouden, zullen begrijpen hoe raadzaam het voor hen is om hun belang aan dat der levensverzekerings-maatschappijen te verbinden.

Hoevele familien bestaan er niet waarvan de leden in overvloed zijn grootgebragt, die gewoon zijn aan alle genietingen des levens; dus, welke jammerlijke verandering wanneer de dood hen hunnen beschermer en verzorger ontrukt en dat de behoefte, nog wreeder geworden door de herinnering aan betere, vervlogene dagen, het ongeluk van dat verlies komt vergrooten!

Zorgende huisvaders stellen dan ook hen die zij beminnen, niet aan een zoo ellendig lot bloot, en dat eenvoudig door jaarlijks eene som te betalen waarmede zij in de toekomst de maatschappelijke positie verzekeren waarin zij zich hebben gesteld.

Het nut der levensverzekeringen komt vooral uit, wanneer zij zijn gesloten ten voordeele der familien van militairen en zeevarenden, en ook voor hen zelven in hunne oude dagen; het is onnoodig te achten om ten bewijze daarvan voorbeelden aantehalen. Is hun leven niet altijd blootgesteld aan de gevaren van den oorlog, van de zee en aan die veroorzaakt door klimaats-invloeden?

De levensverzekeringen bieden dezen braven al de voorzorgsmaatregelen aan, welke hen door de gevoelens van genegenheid of voorzigtigheid kunnen worden voorgeschreven.

De handelaar welks schepen de voortbrengselen van alle landen aanvoeren, de koopman die deze voortbrengselen in het klein en groot van de hand zet, ook deze hebben even-veel belang in de levensverzekeringen.

De pligten eener voorzigtige zuinigheid bevelen hen om nut te trekken van deze instellingen tot voorzorg. Hunne soliditeit is de beste waarborg voor de plaatsing van kapitalen. De speculatie en de handel kunnen groote winsten opbrengen, maar tevens kunnen zij ook kapitalen verzwelgen en den bezitter daarvan tot den bedelstaf brengen.

De kapitalisten en de direkteuren van alle finantiele instellingen weten dat de verzekeringen iemand vertrouwen geven in de toekomst, of voor eenen handelaar voldoende waarborgen aanbieden in zaken van crediet.

De landbouwers erkennen niet minder de voordeelen welke de levensverzekeringen aanbieden; elk jaar storten zij eene som als levensverzekering om, in geval van overlijden, aan hunne verpligtingen jegens den landheer te kunnen voldoen, in welk geval de achterblijvende familie doorgaans in staat is om de zaken voorttezetten.

Tijdelijke verzekeringen bieden den landbouwer de middelen aan, om op een bepaald tijdstip over een zeker kapitaal te kunnen beschikken, hetzij als huwelijksgift voor zijne kinderen, tot verbetering van zijne hoeve en landerijen als anderzints.

In Engeland zal een huisvader zijne dochter niet ten huwelijk geven, alvorens hij zich verzekerd heeft dat zijn aanstaande schoonzoon zich, voor het geval van overlijden, heeft verzekerd; de ouders verkrijgen daardoor de zekerheid dat hun kind, ook voor de toekomst, verzorgd is.

Op dezelfde wijze kan de man, die handelszaken doet, de bruidschat zijner vrouw verzekeren. Nemen wij een voorbeeld: een jong mensch van 25 jaren oud huwt eene jonge dame, welke hem een bruidschat aanbrengt van 150.000 francs; de echtgenoot kan met zekerheid 50.000 francs plaatsen rentende 4%; met die intrest kan hij op het hoofd zijner vrouw eene som verzekeren van 100.000 francs hij heeft alsnu nog 100.000 francs waarover hij kan beschikken en de fortuin zijner vrouw blijft goed geplaatst.

Niet ééne wijze van levensverzekering biedt zoovele voordeelen aan en geeft meer zelfvoldoening aan de familie dan die der huwelijks- verzekeringen; vele ouders storten dan ook dadelijk na de geboorte van hun kind, hetzij in eens den wel jaarlijks, eene som waarvoor de maatschappij zich verbindt om, wanneer dat kind in het huwelijk treedt, eene bepaalde som als huwelijkschat uitteekeren; dit is evenzeer van toepassing op eene dochter als op eenen zoon om zich, meerderjarig geworden, eene zekere positie te verschaffen.

In het kort, raadt de rede den Engelschman aan om zijn huis, zijn meubilair, zijn schip, zijn vee, zijn paard, enz., te verzekeren tegen eene mogelijke vernietiging, niet minder gebiedt zij hem om zijn leven, dat van zijne vrouw en van zijne kinderen te verzekeren om in noodlottige gevallen te voorzien.

Wij mogen hier de opmerking niet achterwege laten dat niets wat nuttig is voor de kennis der verzekeringen aan het onderzoek der ijverige agenten van de maatschappijen ontsnapt. De daartoe gekozen mannen vormen eene vereeniging van aandeelhebbers; van al de theorien en opinien, van alle feiten en statistieke opgaven, op de verzekeringen betrekking hebbende, wordt door hen nota genomen; hunne praktische kennis doet bovendien het vertrouwen toenemen in de maatschappij waarvan zij aan het hoofd staan.

In Frankrijk hebben de levensverzekeringen nog niet die weldaden verspreid als in Engeland en, om zich rekenschap te geven van de onverschilligheid van de daar gevestigde maatschappijen voor eene zoo nuttige zaak, waarbij zoowel de morele als materiële familiebelangen zijn betrokken, moet men de oorzaken daarvan opsporen in hunne geschiedenis, gedurende eenen zoo moeijelijken tijd voor ons tegenwoordig geslacht en dat wel meer als in eene vergelijking der gewoonten en zeden van de twee natien.

Uit het vorige zal men hebben opgemerkt dat in 1653 en wel in Frankrijk de eerste alhoewel zeer onvolmaakte toepassing van een systeem van vereeniging, gebaseerd op de sterfelijkheid, werd voorgesteld door Laurent Tonti; deze poging werd echter niet met eenen gunstigen uitslag bekroond voor dat in 1689, onder de regering van Lodewijk XIV, deze speculatie werd vernieuwd met het doel om aan geld te komen. Er werd alstoen een fonds opgerigt van 1.400.000 livres *tournois* in levens- renten op het hotel- de- ville te Parijs; de lijfrente was verdeeld in 14 klassen van 100.000 livres rente elk; de regthebbenden op elke klasse hadden eenen bepaalden ouderdom: de eerste klasse van 1 tot 5 jaren, de tweede van 5 tot 10 jaren ingesloten en zoo doorgaande tot de 14 klasse, in welke personen van 65 tot 70 jaren oud en daarboven waren. Elk aandeel was 300 livres groot en de intrest was geëvenredigd naar de klasse tot welke de aandeelhebbers volgens hunnen ouderdom, behoorden; de intresten vermeerderden door het afsterven der leden van zijne klasse en de laatst overlevende ontving de renten van het geheele kapitaal zijner klasse, op de achterstallige renten kon geen beslag worden gelegd zelfs niet door het gouvernement; maar bij het overlijden van den laatsten rentenier werd de staat eigenaar van de gestorte sommen zonder tot eenige uitkeering daarvan te zijn gehouden.

Daar het gouvernement altijd behoefte aan geld had bragt het verscheidene malen in praktijk om levensrenten uitteekeren, ten voordeele van hen die hunne kapitalen bij het gouvernement belegden; het leende op verloren fondsen, escompteerde aldus de toekomst en laadde zich voor eenen geruimen tijd zware lasten op de schouders, want om zich op die wijze geld te verschaffen is in allen deele afteraden daar men ongeveer eene eeuw noodig heeft om eene lijfrente te niet te maken. Men begrijpt dat deze lijfrenten werden ingesteld op voorwaarden, welke de onwetendheid bewezen, waarin men toen nog verkeerde betrekkelijk de wetten der sterfte en bijgevolg van de bepaling der juiste waarde van eene juiste jaarlijksche levensrente op één of verscheidene personen van eenen gegeven ouderdom.

De gevolgens daarvan losten zich op in eene uitputting van intresten ten nadeele der leden van de maatschappij en in eene schadelijke leening voor het gouvernement.

De aandeelhebbers hadden hoegenaamd geen regt om den stand der zaken nategaan, op den ondernemer der zaak hadden zij volstrekt geen verhaal en moesten zij geheel van zijn goed of slecht vertrouwen afhangen; deze operatien gaven dan ook maar weinige voldoende uitkomsten.

Niettemin werden deze middelen tot leening ook goedgekeurd door den kardinaal Fleury die, het voorbeeld volgende van den kardinaal Mazarin, nog in 1733 en 1734 lijfrenten oprigtte.

Den 1 April 1791 werd de befaamde particuliere lijfrentemaatschappij, bekend onder den naam van *Caisse Lafarge*, opgerigt; zij begon hare operatien met een kapitaal van 60.000.000 francs.

De vereeniging was gevormd door inschrijvingen van 90 francs elk; het daardoor bijeengebragte kapitaal werd geplaatst op den staat. De renten werden gevonden uit eene bijeenvoeging der inleggelden en achterstanden; de renten, verdeeld in deelen van 45 francs elk, werden eerst door het lot uitgekeerd aan een gedeelte der aandeelhebbers, achtereenvolgens aan allen tot dat de dood er een einde aan maakte. Jaarlijks moest er eene trekking plaats hebben, waarbij één aandeel van de tien, één lot won; de jaarlijksche uitstervingen kwamen ten voordeele der overlevenden, totdat elk van hen in het genot was gekomen eener rente van 3000 francs. Bij eene totale uitsterving profiteerde de staat.

De berekeningen welke bij deze onderneming werden gevolgd zijn zeer onvolkomen. Goed beschouwd was het niets anders dan eene loterij waarbij het publiek het slechtste vaarde.

De oprigters hadden eene wet van sterfte gemaakt in welke, volgens hunne meening de geboorten met de sterfgevallen alleen in overeenstemming kwamen van 7 tot 12 jaren. Volgens deze valsche berekening zou Frankrijk na verloop van 696 jaren niet een enkel onderdaan meer gehad hebben en dan zou na verloop van 822 jaren de wereld ontvolkt zijn geweest.

Men kan nagaan hoe de leden der maatschappij opkeken toen deze dwalingen werden ontsluijerd!

Het gouvernement zag zich verpligt tusschen beide te treden en de likwidatie werd opgedragen aan den municipalen raad van Parijs.

Tijdens de republiek werden nog eenige andere maatschappijen opgerigt volgens het stelsel van de *Caisse Lafarge*, doch ook deze moesten spoedig likwideren.

De wetenschap had intusschen de berekeningen op de kansen der sterfte verbeterd en de economisten toonden aan dat, megt tot nu toe een slecht stelsel zijn gevolgd, het principe van associatie gebaseerd op de kansen der sterfelijkheid volgens de tafelen van Deparcieux uitmuntend bleef.

Het gouvernement van Napoleon I meende dan ook in 1809 dat het zijnen pligt was om zelf geen belang te hebben bij de operatien, maar om alleen te waken over de oprigting en loop der lijfrente-vereenigingen welke, van af dat oogenblik tot oprigting magtiging moesten hebben van den staatsraad die, na de statuten der maatschappij te hebben onderzocht, de goedkeuring des keizers verzocht.

Ten gevolge daarvan werd van 1819 tot 1822 magtiging verleend tot de oprigting van negen maatschappijen. Daar het gouvernement gedurende de negen jaren, welke daarop volgden, stilzwijgend toeschouwer bleef, begon men te denken dat het zijn regt van autorisatie had laten varen, zoodat in 1833 eenige speculateurs, zonder zich te bekommeren om het advies van den staatsraad in 1809, nieuwe lijfrente-maatschappijen oprigtten zonder deswege de goedkeuring des konings te vragen.

Deze partikuliere maatschappijen bragten in hunne operatien verzekerings-combinatien *à termes*, dat is te zeggen, de betaling der jaarlijksche bijdragen moest eerst plaats hebben bij expiratie der vereeniging, de onkosten van het beheer, die nog al aanmerkelijk waren, moesten echter onmiddelijk worden voldaan.

De voordeelen van deze combinatie zijn leugenachtig, want daar de maatschappij geen wettig bestaan had kon ze ook geene kracht gebruiken bij hen die weigerachtig waren om te storten; zij had hoegenaamd geene hoedanigheid om van de erfgenamen der overledenen de betaling te vorderen der verschuldigde sommen en op de kwaadwillige debiteuren had zij geen vat.

Er bestonden echter eenige voorbeelden van uitkomsten die de tevredenheid moesten wegdragen, op grond waarvan de direkteuren zich gemagtigd beschouwden om meer te beloven dan zij konden volbrengen, waaruit voortvloeide dat de makelaars in verzekerings-kontrakten op hunne beloften den prijs deden steigen.

Het gevolg daarvan was dat het publiek aandrong dat alle deze maatschappijen, welke tot de oprigting niet gemagtigd waren, zouden likwideren; zij, die daartoe niet vrijwillig wilden overgaan werden door het gouvernement daartoe gedwongen.

Veertig maatschappen tot verzekering van lijfrente werden daardoor ontbonden, allen hadden eene meer of minder nadeelige likwidatie, vooral veroorzaakt doordien de uitbetalingen plaats hadden op een oogenblik-1848-dat de publieke fondsen zoo slecht stonden.

Uit deze naar waarheid afgemaalde schildering der maatschappijen tot verzekering van lijfrente in Frankrijk zal men hebben ontwaard, dat de invoering van levensverzekering, dit weldoende beginsel van zuinigheid en voorzigtigheid, alleen is beproefd geworden door een tal onwetende speculateurs, bij welke men reeds dadelijk opmerkt dat zij alle kennis missen van de algemeene wetten der sterfte en van het leven van den mensch, dat zij eene onjuiste en soms oneerlijke berekening hebben aangenomen in hunne combinatien of eindelijk dat de direktie zoodanig was zaamgesteld om eenen goeden uitslag onmogelijk te maken.

Thans hebben de économisten en de statistieken de berekeningen op de sterfte volgens de ingeving van hun geweten verbeterd, en de tafels van ouderdom naar welke de verzekeraars hunne verzekerings-tarieven hebben opgemaakt zijn zoo volledig en perfekt als men met mogelijkheid wenschen kan.

Bij het oprigten in Frankrijk van namelooze levensverzekeringsmaatschappijen met vastgestelde premien, heeft men gebruik gemaakt van ondervindingen welke deswege in de verschillende landen van Europa waren opgedaan.

De verzekering tegen eenen bepaalden prijs hangt noodzakelijk af van de aangroeijende lijfrenten zij biedt altijd een zeker resultaat aan, hetwelk vast is bepaald en voor geene verandering vatbaar is; de inschrijver kan bovendien nooit worden bedrogen; om deze redenen verdient zij de voorkeur boven de onderlinge verzekeringen; zij geeft eene verbindtenis waarbij in eens het waarborgkapitaal van de maatschappij en het totaal der door de verzekerden te betalen sommen worden bepaald; en heeft zij vooral daarop voor dat zij zich voor alle soorten van transactien leent, welke door hare verschillende combinatien, die ook aan de meest verschillende eischen der maatschappij beantwoorden en voldoen, worden begunstigd.

De zekerheid of de waarheid is dus, de zich kenmerkende hoedanigheid der verzekeringen tegen bepaalde prijzen.

De maatschappijen van dezen aard zijn in Frankrijk allen nameloos, en niet zonder reden, want de operatien van deze soort van verzekeringen kunnen niet worden overgelaten aan het believen van eenvoudige partikulieren, welke zonder goedkeuring van het gouvernement en zonder aan eenige contrôle te zijn onderworpen, handelen.

De namelooze verzekerings- maatschappijen hebben voor bazis aangenomen de tafels van sterfte van Déparcieux en van Duvillard, erkend en goedgekeurd door het gouvernement.

De tarieven worden, na te zijn onderzocht, vastgesteld zonder meer te kunnen worden veranderd ten einde de berekeningen te kunnen verifieren, volgens welke de kontrakten tusschen verzekerden en verzekeraars zijn gesloten en om tevens te kunnen nagaan of al de bepalingen van het kontrakt deugdelijk zijn, ten einde zoowel de verzekeraars als de verzekerden voor onaangename gevolgen te vrijwaren.

Deze compagnien hebben een maatschappelijk kapitaal en de inschrijvingen der aandeelhebbers worden door het gouvernement geverifieerd en erkend.

Het is niet alleen het maatschappelijke kapitaal wat den verzekerden een levenslang rente genietenden waarborg geeft, ook hunne jaarlijksche stortingen dragen daartoe bij; deze sommen worden door het bestuur op eene zoodanige wijze besteed, dat de verzekerden daarin alle mogelijke zekerheid vinden.

De voorwaarden waardoor de soliditeit der maatschappij worden gevestigd en waarbij het publiek zeer veel belang heeft, worden door het gouvernement vastgesteld, als volgt: —

1. De maximum som te betalen na overlijden of de rente daarvan.
2. Het gedeelte der winsten toetekennen aan zekere categorien van geassureerden.
3. De verschillende soorten van verzekeringen welke kunnen worden gemaakt.
4. De deugdelijkheid of nulliteit der kontrakten.
5. Het vastgestelde reserve-fonds.
6. De tijd van duur der maatschappij.
7. Het bestuur der maatschappij.
8. De fakultative of wettige ontbinding der maatschappij.

Het nemen van deze voorzorgmaatregelen laat zich ligt begrijpen doordien deze maatschappijen eene verbindtenis aangaan met den verzekerde en hem een kapitaal of eene rente waarborgen; in handen der maatschappij rusten de toekomst, de zekerheid van vele familien; de regten der verzekerden moeten dus opregt en ordelijk worden beheerd ten einde geen voorwerp van ongerustheid te doen geboren worden.

Dat eene zoodanige namelooze maatschappij bankroet zou kunnen gaan is onmogelijk gemaakt door de voorwaarden onder welke zij is opgerigt en door de achtenswaardigheid der leden van het bestuur.

Het aantal in Frankrijk opgerigte en te Parijs gevestigde namelooze levensverzekerings-maatschappijen, welke door het gouvernement zijn erkend, bedraagt acht.

Het totaal hunner kapitalen, waarbij zijn begrepen de in handen komende sommen van het maatschappelijke kapitaal en van de stortingen der geassureerden, bedraagt approximatief eene som van *vier honderd acht en dertig millioen franken.*

De namelooze levensverzekerings-maatschappijen dateren van het jaar 1819.

Met rede begaafde personen die deze nuttige zuinigheids- en voorzigtigheids-instellingen naauwkeurig hebben onderzocht hebben hun geheel vertrouwen daaraan geschonken; zij hebben begrepen dat het nemen van verzekeringen overal even gereeden ingang moet vinden als honderd en vijftig jaar geleden reeds plaats had in Engeland.

Na een onderzoek zal men moeten zeggen dat de théorie der levensverzekeringen, alhoewel gebaseerd op het eigen belang, er de duidelijkste en beste verklaring van geeft dewijl zij regelingen neemt gemiddeld over hen, die meer kans van leven hebben dan over hen, die menschelijker wijze gesproken, daartoe minder kans hebben.

In het kort, het leven is een kapitaal op tijd, waarvan de waarde intellectueel door allen worden gewaardeerd, wanneer die tijd wordt besteed om hen weltedoen die ons omringen; doch de materiele belangrijkheid van het leven, hetwelk men voor zich zelven moet weten te waarderen, zal eerst na het overlijden worden verwezenlijkt ten gerieve van de achterblijvende familie, wanneer men de voorzorg zal hebben gebruikt van zich bij eene namelooze levensverzekerings-maatschappij te hebben verbonden.

INGEZONDEN STUKKEN.

In het B. H. B. van den 17den der vorige maand no. 92 lezen wij *dat te Willem I thans de chambreés der Europ. soldaten van Hanglampen voorzien zijn* ENZ. Verder *ware die verbetering eenige maanden vroeger ten uitvoer gebragt dan zoude......maar gewoonlijk ziet men het spreekwoord bevestigd worden; wanneer het kalf verdronken is wordt de put gedempt.* „Hm! is zulks geschreven met het oog op de onlangs alhier plaats gehad hebbende treurige gebeurtenissen, dan zou men volgens dat berigt moeten beslissen, dat wanneer die Hanglampen eenige maanden vroeger geplaatst waren geworden, die voorvallen *niet* geschied waren. Ei Ei! weet dan de inzender van dat artikel niet, dat reeds circa 2 jaren die hanglampen in de chambreés der kazernes zijn opgehangen en ontstoken.? dus ruim een jaar bevorens dat bedoelde kalf is in de put gevallen, en toch is het er in verdronken; bedoelde hanglampen zijn toen reeds op last van den thans nog alhier aanwezenden chef aangekocht en wel uit het menagefonds der soldaten zoo men zegt, en niet uit het kantinefonds.

— De sterfgevallen onder de kettinggangers te Willem I moeten zeer aanmerkelijk zijn, aangezien men dagelijks meestal twee malen de doodbaar naar de begraafplaats ziet brengen; — De invoering der lijkbaar, overdekt met een doodkleed is waarlijk eene goede verbetering, want nog niet lang geleden werden de lijken in een kist gelegd, die veelal vol bloed zat, zoo dat de honden er achterliepen, onoverdekt in 2 stroppen hangende, langs den grooten weg vervoerd, hetwelk hoogst walgelijk was...... Men zegt dat in het lijk van een dier kettinggangers toen het geopend werd *ruwe padie en boombladeren gevonden zijn!*

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.	*Vlag.*	*Naam van het Schip.*	*den Gezagvoerder.*	*Grootte van 't schip in Lasten.*	*van waar gekomen.*	*wanneer gezeild.*	*welke plaats aangedaan.*	*werwaarts bestemd.*	*Agenten.*
Dec. 14	Nederl.	Erasmus.	G. V. Heenengen.		Samarang.		geen.	Soerabaija.	Onbekend.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar.*
December. 14	Nederlandsche	Amsterdam.	G. F. Wiegmink.	Nederl. via Probolingo.
„ 15	Ned. Indie.	Stoomschip Menado.	A. A. Couteron.	Moluk. „ Ma. Tim. Delly

In lading en in reparatie liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Bestemming.*	*Agenten.*
Nederlandsche	Delftshaven.	Schaap.	In reparatie.	B. Kopersmit & Co.
„	J. C. Schotel.	van Beest Holle.	Nederland.	„ „ „ „
„	Helmers.	A. Messen.	Te Koop.	E. Ten Brinck & Co.
„	Stad Gouda.	des Ruelles.	Rotterdam.	„ „ „ „ „
„	Jan van Brakel.	D. de Roever.	Amsterdam.	„ „ „ „ „
„	Watergeus.	H. B. Giezen.	Onbepaald.	„ „ „ „ „
„	Prins Fred. der Nederl.	C. C. de Witt.	Onbepaald	Schimmelpenninck & Co.
Engelsche	Annie Archibald.	John Turney.	Onbepaald.	J. F. van Leeuwen & Co.
Nederlandsche	Eersteling.	Mann.	Nederland.	„ „ „ „ „ „
„	Eva Johanna.	de Boer.	„	„ „ „ „ „ „
„	Noord Braband.	Bok.	„	„ „ „ „ „ „
Nederlandsche	Amerika.	Meermant.	Nederland.	Fraser Eaton & Co.
„	Westkapelle.	Crucq.	„	„ „ „ „
„	Almonde.	Surie.	„	„ „ „ „
Amerikaansche	Wildgazelle.	Crowelen.	Onbepaald.	„ „ „ „
Nederlandsche	Susanne.	Vouck.	Nederland.	Mathieu Ebbs Ruys & Co.
Hamburgsche	Louise.	Meyer.	Falmouth.	„ „ „ „ „
Nederlandsche	Odilia Margaret'a.	Martius van Geffen.	Nederland,	„ „ „ „ „
„	Anna Lena.	C. Zaal.	„	„ „ „ „ „
„	Helena en Anna.	F. Zupcke.	„	„ „ „ „ „
„	Maria Catharina.	H. C. de Bos.	Nederland.	P. Kervel & Co.
„	Ortelius.	F. H. Groote.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	Het Goede Vertrouwen.	D. J. Kraan.	In lossing.	„ „ „ „
„	Antoinette Seraphine.	A. Viëtor.	„	„ „ „ „
Engelsche	Crouch Brothers.	G. Crouch.	Nederland.	Hill Broekman & Co.
„	Leven.	Rob.	Onbepaald.	„ „ „ „
Zweedsche	Marij.	Silver Sparre.	Nederland.	„ „ „ „
Nederlandsche	California.	H. de Klijn.	„	„ „ „ „
Engelsche	Exact.	Moulin.	„	„ „ „ „
„	Henrij Winch.	Wilson.	Onbepaald.	„ „ „ „
N. I.	Helena Louisa.	Meijer.	In lading.	Adam & Co.

Marktprijzen.

SUIKER *f* 15½.—

KOFFIJ *f* 34½.—

RIJST (CARGA) *f* 140.— @ *f* 155.—

ID. (WITTE) *f* 160.— @ *f* 180.—

ARAK *f* 50.—

OLIE (KLAPPER) *f* 25.—

ID. (K TJANG) *f* 19.—

KADJANG MATTEN. *f* 9.—

ROTTING *f* 9.— @ *f* 10 —

WISSELKOERS 101 @ 102½

PROTESTANTSCHE EEREDIENST

Zondag den 16den December 1860.
's Morgens te half negen ure.
Ds. MOUNIER.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST

Zondag den 16den December 1860.
Eerste H. Dienst te 7 ure.
De Hoogmis te 8½ ure.
Het Lof 's avonds te 6½ ure.

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onderteekening is voorzien, stelt de Redactie zich verantwoordelijk zoolang door haar geen ander schrijver wordt opgegeven.

GEDRUKT BIJ LE ROY & CO TE SOERABAYA.